

Sint Joris uit het scoutingbeeld verdwenen?

Georgius - bij ons bekend als Joris - werd geboren in Cappadoecië, een provincie van het toenmalige Oost-Romeinse rijk, gelegen in Klein-Azië, in het huidige Turkije. Hij was officier in het leger van het Oost-Romeinse of Byzantijnse Rijk en hij bekeerde zich tot het christendom. Dit werd aanleiding tot zijn executie, door onthoofding, op 23 april 303. In verband hiermede werd hij later door de Katholieke Kerk tot martelaar Sint Joris verheven. Over zijn leven is weinig bekend maar er zijn vele legenden in omloop en de bekendste is die van *Sint Joris en de Draak*. Hij wordt traditioneel dan ook afgebeeld te paard met een Draak die hij volgens de overlevering zou hebben gedood.

Er was een stad die door een draak werd getiranniseerd. De bevolking hield schapen en dagelijks werden er twee aan de draak geofferd om hem rustig te houden. Maar op de duur waren de laatste schapen door het ondier verslonden en eiste de draak mensenoffers. Om te beginnen maagden, die in die tijd nog bestonden. Het stadsbestuur besloot door het lot te bepalen welk meisje aan de beurt was. De voorhanden zijnde maagden werden op het stadsplein verzameld en er werd geloot. Als eerste werd de dochter van de Koning aangewezen. Ze werd in een bruidsjurk gekleed en het ging in optocht naar de stadspoort. De maagd zou naar buiten gaan, de poort zou achter haar gesloten worden en de Draak zou haar dan verslinden.

Nu wilde het toeval dat op dat moment Joris, die op doorreis was, arriveerde. Hij vroeg wat er aan de hand was. Vernam het verhaal en bood aan de Draak te doden. Hij doodde het vuurspuwende gedrocht met zijn lans en bevrijdde de stad. De schapenteelt kon hervat worden en de maagden konden zich verder ontwikkelen.

De ridderfiguur Sint Joris werd altijd vereerd. De Draak werd in het middeleeuwse Europa beschouwd als een symbool van de Duivel, later het Kwaad, dat bestreden moest worden. Vele steden kozen hem tot hun schutspatroon. (Londen, Amersfoort, Barcelona, Ridderkerk etc.) Veel schutterijen en gilden - ook in Nederland - werden naar hem vernoemd. In 1222 werd hij de schutspatroon van geheel Engeland. Tot op de huidige dag is zijn vlag de nationale vlag van Engeland. Op 23 april viert Engeland St. Jorisdag.

SCOUTING

In *Scouting for Boys*, Camp Fire Yarn 20 (*Verkennen voor Jongens* Kampvuurverhaal 20) besteedde Baden-Powell veel aandacht aan Sint Joris, die hij de verkenner ten voorbeeld stelde. Niet zo zeer wat het redden van maagden betrof maar wel met de nadruk op vriendelijkheid, behulpzaamheid, broederschap, respect voor anderen en vooral ook zelfdiscipline en zelfrespect. Ook in Nederland droegen vele Scoutinggroepen zijn naam. De 23ste april werd in de Engelse Beweging en in alle Scouting Organisaties in de Westerse landen een speciale dag. Feitelijk was deze dag het begin van het nieuwe Scoutingjaar. De zeeverkenner en hun leiders verschenen voor het eerst weer met de witte overtrekken op hun tokkies en petten. In de grote Districten kwamen de onderdelen van alle groepen (horde, troep en stam) zeer vroeg in de morgen op een centraal punt bijeen voor het gezamenlijk vlag hijsen en een toespraakje van de Districtscommissaris. Bij voorbeeld in Amsterdam op de Dam, in Den Haag op het Binnenhof. Daarna ging iedereen, getooid met een rode tulp, in uniform naar school of het werk. Die tulp herinnerde aan het bloed van Sint Joris. Tijdens het gevecht met de draak was Joris gewond geraakt. Er druppelde bloed op de grond. Op de plaatsen waar bloed op de grond lag groeide een rode bloem.

Die bloem droegen de padvindders op 23 april op hun uniform. De tulp was het symbool van het goede dat Joris nastreefde. 's Avond kwamen de groepen weer bijeen voor een districtskampvuur aan de rand van de steden, bv in Amsterdam op het zandland tussen het Olympisch Stadion en de Parnassusweg. Dan werd het Sint Joris verhaal verteld en werd de Scoutingbelofte hernieuwd. De tulpen werden na het hernieuwen van de belofte in het kampvuur gegooid.¹ Dat gebeurde ook wel bij een kampvuur in de eigen groep. Deze traditie van voor de Tweede Wereldoorlog herleefde toen de oorlog in 1945 voorbij was en duurde tot in de vijftiger jaren.

GUIDING

Zowel in Groot-Brittannië als bij voorbeeld ook in vele andere landen waren meisjes in het prille begin van Scouting lid van de jongensbeweging. Toch ontstond op de Britse Eilanden al gauw de Girl Guides Association en werden de meisjes, tot dan geregistreerd bij de Scouts Association, soms tegen hun wil en onder protest overgedragen aan deze nieuwe organisatie. In Nederland gebeurde dit pas in 1915. Hoewel de WAGGGS - World Association of Girl Guides and Girl Scouts -

¹ Het in het vuur gooien is een symbool voor de overwinning van het goede op het kwade. Het gooien van de tulp in het vuur symboliseert echter eerder het omgekeerde. Het was een specifiek Nederlands gebruik op Sint Jorisdag. (F.K.)

pas werd opgericht in 1928 tijdens de 5de internationale leidsters bijeenkomst in Parad-Hongarije hadden de dames al tijdens de 2de Internationale Conferentie te Cambridge-Engeland in 1922 het besluit genomen de 22ste februari, de gemeenschappelijke geboortedag van de beide B-P's, uit te roepen tot Thinking Day (Denkdag) voor alle Girl Guides en Girl Scouts. Ook die dag begon met gemeenschappelijk vlag hijsen en 's avonds een kampvuur met het hernieuwen van de Belofte. Toch bleven vele dames ook daarna Sint Joris wel trouw en verschenen zij op de Sint Jorisdagviering. Er was zelf een speciale 'vrouwelijke' Sint Jorisfiguur. In vele landen wordt Sint Jorisdag nog volop gevierd in Scouting. Zo is er de jaarlijkse bijeenkomst in *Windsor Castle*, één van de paleizen van het Britse Koningshuis, met de beroemde, mooie *St Joris Kapel*, waar de Britse Koningin – eens Girl Guide – de Scouts inspecteert.

Sinds op 6 januari 1973 *Scouting Nederland* ontstond door de fusie van de twee jongens en de twee meisjesorganisaties is, jammer genoeg, Sint Joris in Nederland, zo niet geheel verdwenen dan toch naar de achtergrond verdreven en in de vergetelheid geraakt. Denkdag (22 februari, de verjaardag van Baden-Powell) werd de 'nationale' Scoutingfeestdag. In plaats van de tulp draag je op die dag een corsage van sneeuwklompjes met klimopblaadjes. Slechts in enkele groepen wordt Sint Joris dag nog gevierd. Hij heeft toch echt beter verdiend.

© Piet J. Kroonenberg, Amsterdam, januari 2006.

Op 23 februari 2017 heeft Fred Kelpin de tekst enigszins aangepast zodat de betekenis van het dragen van de tulp op Sint Jorisdag duidelijker wordt.